

Eesti Arst 1922; 5–6

Urmas Siigur – Eesti Arst

Eesti Arsti 1922. aasta mai ja juuni paarisnumber jätkab esimese Eesti arstide kongressi materjalide avaldamist, olles jõudnud teise päevani. Postimees kirjutab: „Kongressist osavõtjate arv tõuseb teisel kongressi päeval 270 peale. Juure on tulnud veel palju kodumaa arste ja kaks väljamaalast“. Esimene istung oli pühendatud „avalikule meditsiinile“ ehk siis tänases kõnepruugis rahvatervisele.

Esimese Eesti arstide kongressi rinna­märk (dr Mati Merila erakogust).

Ettekanded käsitlesid laste arenguhäireid, koolitervishoidu, sporti koolis ja väljaspool kooli, tuberkuliintesti kasutamist (toona Pirquet' reaktsioon), mudaravi kohalikes mereäärsetes kuurortides, töötervishoidu (teilorismi võtmes) ja arsti rolli kultuuri levitajana. Paljud väljakäidud põhimõtted on igati kohased ja mõistetavad ka tänapäeval, näiteks tervishoiuõpetuse olulisusest koolis ja kooliruumide sanitaarsete tingimuste mõjust tervisele, samuti see, et sport on oluline.

„Spordi kasu on silmanähtav kehalises kui ka vaimlises kasvatuses“, ütles oma ettekandes Juhan-Vilms. „Tundeilma arendades peab sport olema esteetiliseks kasvatajaks; säälkõrval peab koolis olema ka kehaline töö kui eetiline, sotsioloogiline kasvataja“. Samas on mõned sisukohad tänapäeval ehk pisut raskemini mõistetavad, nagu „Spordil on väga suur tähtsus kolme sotsiaal-patoloogilise häda vastu võitlemises: 1) tiisikuse, 2) alkoholismi ja 3) suguhaiguste vastu“.

Teise sektsiooni ettekanded olid kliinilisest meditsiinist, valdavalt kirurgiast. „Kanti ette 7 eeskavakõnet ja 2 demonstratsiooni“. Ettekanded käsitlesid ninaplastikat, kuklaluu mulgu operatsioone, söögitoru plastikat, mao ja kaksteistsõrmiksoole haavandite kirurgilist käsitlust, rinnavähi ravi ja ebaligese anatoomiat. Kõik ettekanded olid saksa keeles. Demonstreeriti haruldast süüfilisjuhtu ja „Otfried Mülleri nahamikroskoopiat“.

Ajakirja muu „teaduselise“ osa sisse mahub veel kaks ülevaadet ja üks haigusjuhu kirjeldus. Prof Karl Schlossmann andis põhjaliku ülevaate botulismist. Tuleb tunnistada, et uuem aeg ei ole toonastele teadmistelega väga palju lisa toonud. Tekitaja oli saanud uue nime – *Bacillus botulinus*'est oli saanud *Clostridium botulinum*. Ülevaates kirjeldatud haigestumise ärahoidmise meetmed on igati omal kohal ka tänapäeval. Ravis, tõsi küll, on teatud edu saavutatud. Artiklis viidatud katsetest spetsiifilise ravi leidmiseks on tänapäevaks välja arendatud toimiv antitoksiin, kuid vaatamata sellele on botulism jäänud väga raskeks haiguseks. Heinrich Aroneti aprillinumbris alguse saanud ülevaade mudaravist jõuab lõpuni.

Huvitava makroglossia haigusjuhu on avaldanud haavakliiniku assistent J. Kull. „Meie juhtumine, Benita M., talupidaja tütar, 6 aast. vana, Viru maak. pärit, tuli kliinikusse 10. VI 1921. Juhtumine on oma suuruse poolest haruldane ja sellepärast avaldamisväärne“. Et see tõesti nii on olnud, tõendavad juuresolevad päris hirmutavad fotod, aga autoril on heameel olnud tõdeda, et „16. VII. Haige lahkub kliinikust tervena“.

Edasi järgneb väljavõte Eesti arstiseltside liidu 9. aprillil toimunud teise „pääkoosoleku“ protokollist. Käsitlusel olid suuresti organisatsioonilised küsimused, kuid ka laiemad probleemid, näiteks jaoskonnaarstide küsimus, kelle olukord pigem kehvemaks kui paremaks aja jooksul oli läinud. Nii saame teada, et „naeruväärt väikeste palkade juures (kuus umbes 2000–4000 mk.) nõutakse jaoskonna arstide käest lisaks nende otsekohele tööle mõne maakonnaavalitsuse poolt veel maksuta vallasekretääride ja kooliõpetajate ravitsemist ja selleks isegi maksuta nende juure kojusõitmist“. Muu hulgas soovisid jaoskonnaarstid riigilt, et neile riigiteenijate õigused antaks „nii, kui see juba loomaarstide juures tarvitusel on“.

Tartu Eesti arstide selts on jätkuvalt toimekas olnud. Peetud on neli koosolekut ning esitatud kokku seitse ettekannet ja demonstratsiooni. Lisaks meditsiinilistele teemadele on käsitletud ka tervishoiukorraldust puudutavaid, nagu „Kas on meil ühise sotsiaal- ja tervishoiuministeeriumi tarvidust?“.

Pärnu Eesti arstide seltsi kohta saame teada, et seltsi liikmete arv on kümme ning 1921. aastal on peetud kolm asjaajamise koosolekut ja üks üldkoosolek, kus olid arutusel „Pärnu supelusasutuse

uuesti ülesehitamise küsimus ja külgehakkavate haiguste jaoks uue haigemaja ehituse kava kohta seisukoha võtmine“.

Referaatide lõigus tutvustas prof K. Schlossmann ilmunud artikleid, mis käsitlesid vismutisoolade kasu-

tamist süüfilise ravis, uut lihtsat „kolloidset reaktsiooni seljaüdivedeliku tarvis ergukava süüfilise ära tundmiseks“ ja Pandy testi meningiidi diagnoosimiseks.

Ajakirja mai- ja juuninumbri lõpetavad järelehüüded lahkunud

õpetlastele nii meilt (prof Johann Waldmann) kui ka mujalt maailmast.

Eesti Arsti 1922. aasta mai ja juuni number on leitav Eesti Arsti kodulehelt <https://eestiartst.ee>.